

משקי בית חרדים בישראל

מאפייני השכלה ותעסוקה

הלה אקסלרד, עידית קלישר רז, יצחק טרכטינגוט, ארתור סנדלר, תום שדה
מכון אהרן למדיניות כלכלית, אוניברסיטת רייכמן

האגודה הישראלית לכלכלה

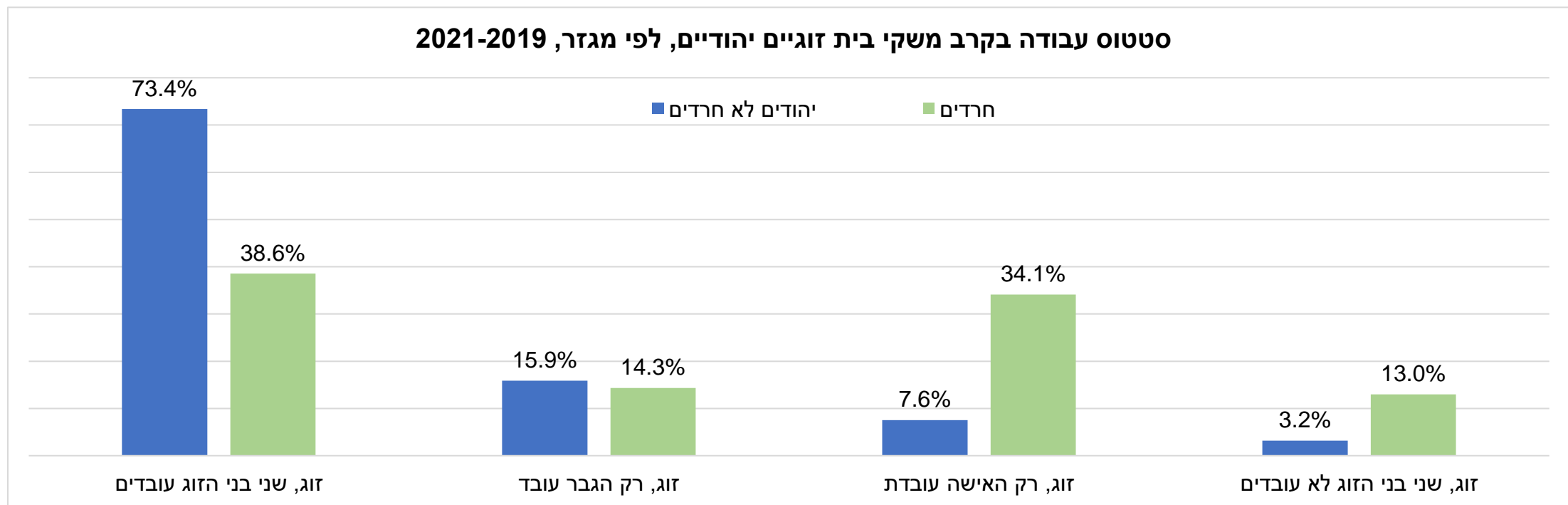
יוני 2024

מהם מאפייני התעסוקה והשכר במשקי הבית החרדים?
(בגילאי 25-64)

הבדלים בחלוקת נטל הפרנסה בין חרדים ללא חרדים

רוב הלא־חרדים חולקים בנטל לעומת כ-40% מהחרדים, במחצית ממשקי הבית החרדים מפרנס יחיד לעומת פחות מרבע בקרב הלא־חרדים

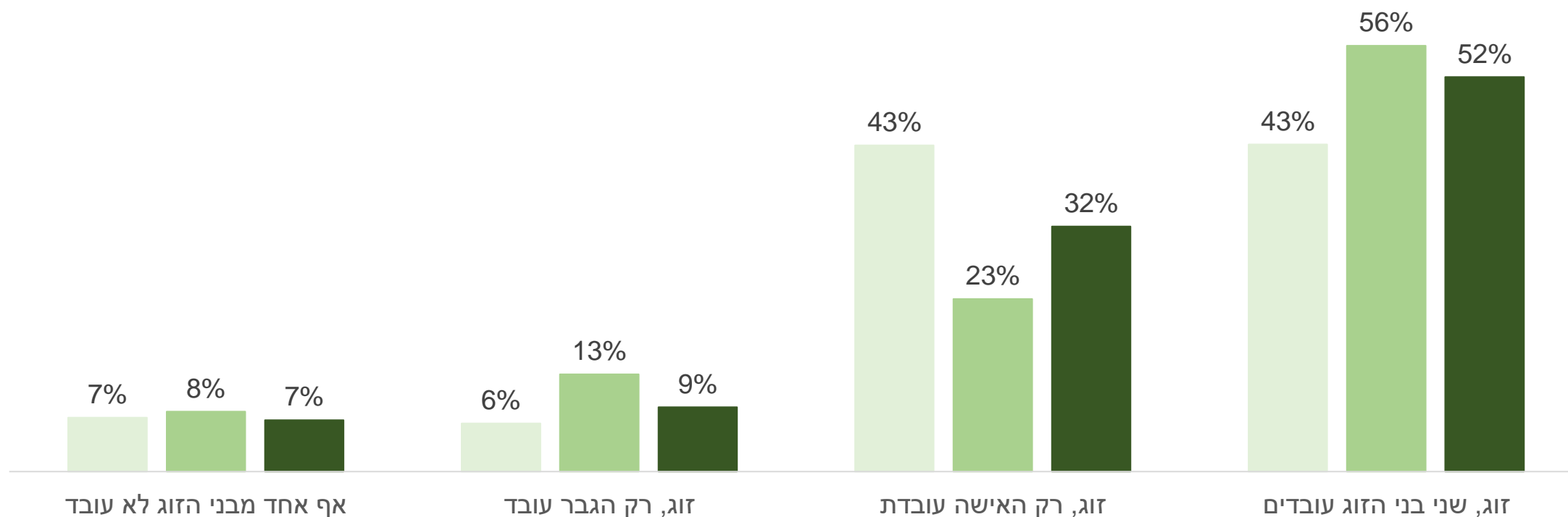
מקור: סקר הוצאות והכנסות למ"ס, ראש משק הבית בגילי 25-64, משקי בית חרדיים מוגדרים לפי הגדרה עצמית

הבדלים בחלוקת נטל הפרנסה בין הזרמים בחברה החרדית

הנשים הליטאיות נושאות לבדן יותר מאשר החסידיות והספרדיות, חלוקה שוויונית יותר בקרב הספרדים והחסידיים

תעסוקה חרדים לפי פלג 2019-2021

ליטאי חסידי ספרדי

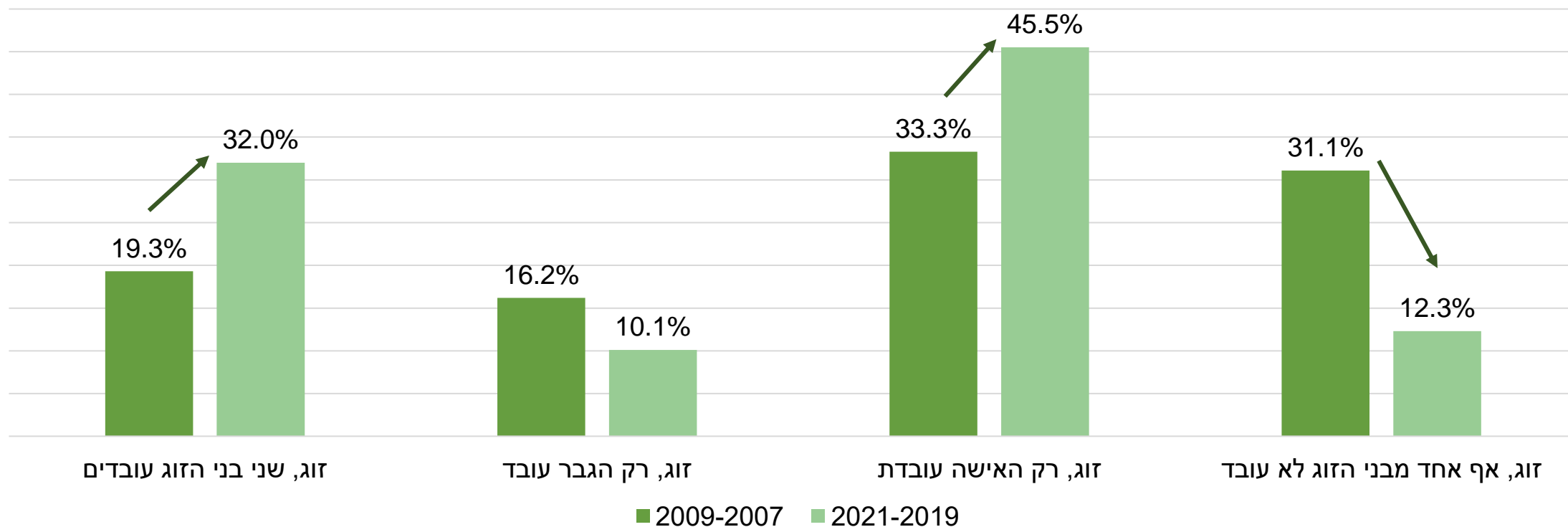

מקור: עיבוד נתונים מנהליים בחדר מחקר, ראש משק הבית בגילי 25-64

עם זאת, המצב כיום הוא שיפור ביחס לעבר -

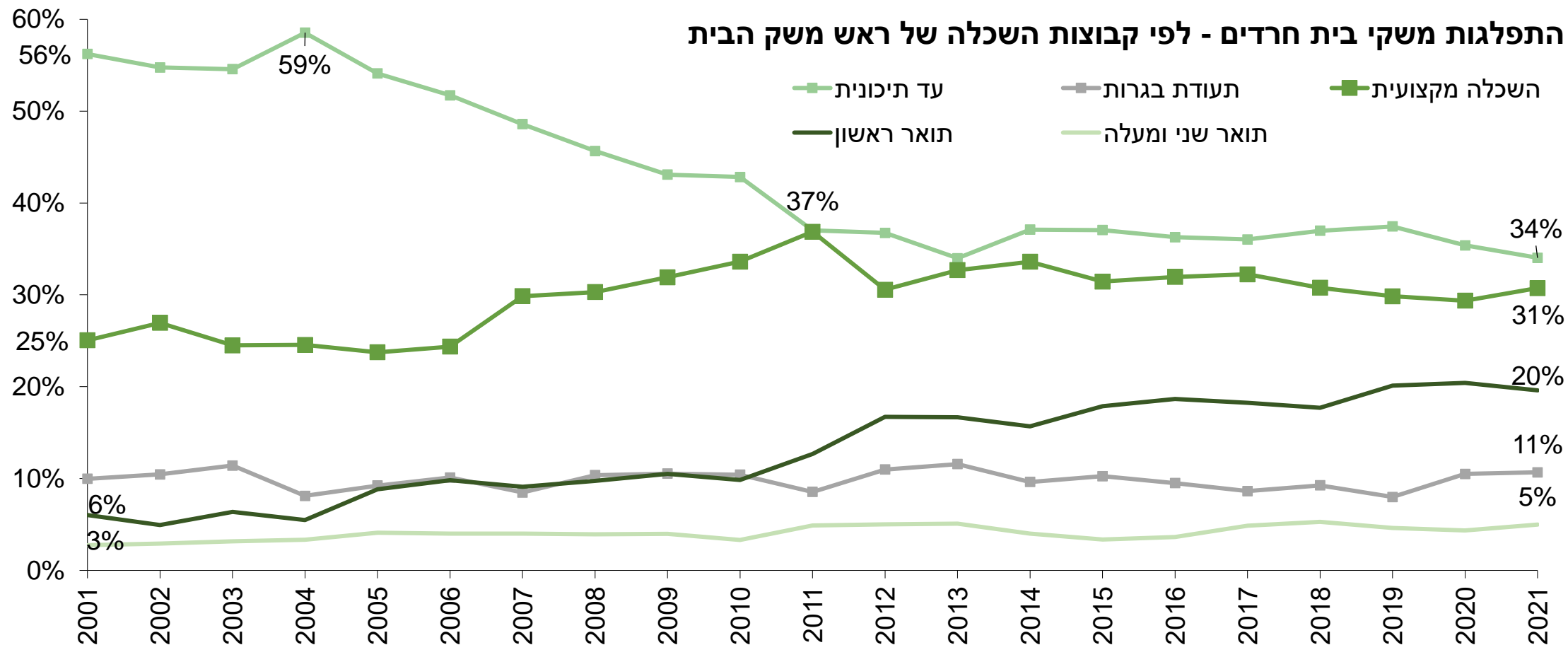
ירידה במשקי הבית ללא מפרנסים ועלייה במשקי הבית עם שני מפרנסים, עלייה בשיעור הנשים שהן מפרנסות

יחידות

מקור: סקר הוצאות והכנסות למ"ס, ראש משק הבית בגילי 25-64, משקי בית חרדיים מוגדרים לפי מוסד לימודים אחרון

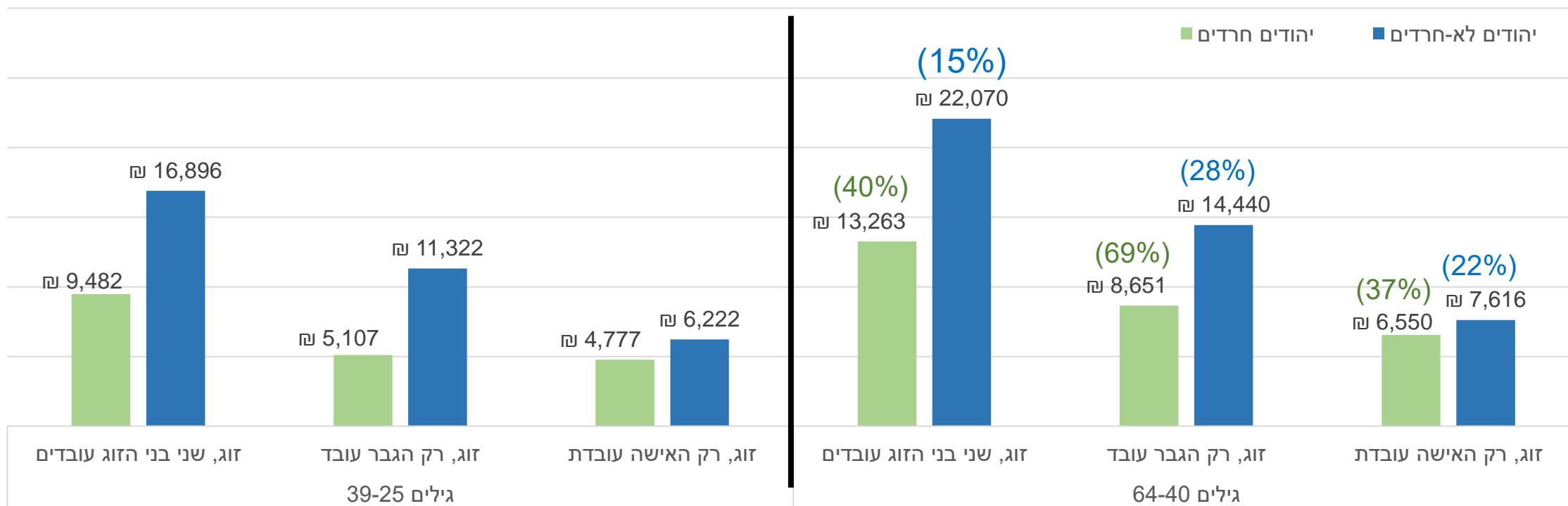
שיפור ברמת ההשכלה - בייחוד בשיעור ראשי משקי בית עם תואר ראשון

מקור: סקרי כוח אדם למ"ס, גילאי 25-64. זיהוי חרדים לפי מוסד אחרון עד שנת 2013 ולפי הגדרה עצמית מ 2014 ואילך

הכנסת משקי הבית עולה עם גיל ראש משק הבית, שיעור העלייה גבוה יותר במשקי בית חרדים

הכנסה ממוצעת ברוטו מעבודה של משקי בית יהודים חרדים ויהודים לא-חרדים לפי סטטוס עבודה וקבוצת גיל ראש משק הבית, 2019-2021 (בסוגריים - שיעור העלייה בהכנסת משק הבית מבוגרים לעומת צעירים)

מקור: סקר הוצאות והכנסות למ"ס, ראש משק הבית בגילי 25-64, רמת דתיות לפי הגדרה עצמית, בסוגריים - שיעור העלייה לעומת קבוצה מקבילה של צעירים

מה הקשר בין תעסוקה ותעסוקה איכותית לבין מבנה משק
הבית?

הסתברות לתעסוקה של הגבר

$$P(emp_m_i = 1) = \beta_0 + \beta_1 emp_f_i + \beta_2 lwage_{f_i} + \eta_1 Educ_{f_i} + \eta_2 Educ_{m_i} + \alpha Age_i + \kappa_1 Kids0 - 6_i + \kappa_2 Kids7 - 9_i + \kappa_3 Kids10 - 17_i + \gamma Group_i + \delta Dist_i + \psi Years_i + \varepsilon_i$$

*התעסוקה והשכר של האישה הם אנדוגניים – בפועל הגבר אינו "מגיב" לתעסוקה ולשכר של אשתו אלא שתי ההחלטות על תעסוקה מתקבלות בו זמנית – לפיכך הדיון הינו במתאם ולא בקשר הסיבתי

מסבירים: מאפייני התעסוקה של בת זוגו (היותה מועסקת, השכלתה וגובה שכרה), השכלתו, קבוצת גיל, מספר ילדים צעירים ובוגרים, פלג חרדי, מחוז מגורים והשנה

רגרסיה לינארית פשוטה, לבחינת הקשר בין ההסתברות להיותו של הגבר מועסק

ממצאים-תעסוקת הגבר

שיעור הגברים המועסקים גבוה יותר בקרב משקי בית בהם
האישה מועסקת

ההסתברות לתעסוקה גבוהה ב-5 נקודות אחוז בקרב גברים אשר נשותיהן מועסקות

	גבר מועסק
תעסוקה אישה	***0.05
לוג שכר אישה	-0.00

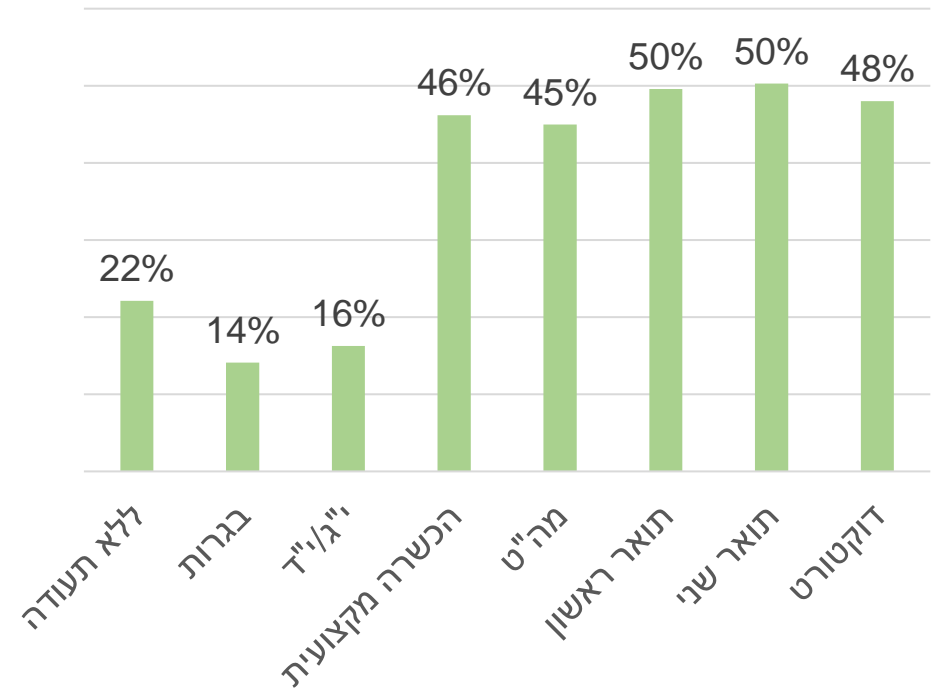
אין מתאם עם שכר האישה

ממצאים - תעסוקת הגבר והשכלתו

- מתאם חיובי (אינו מפתיע)
- סביר כי הגברים הפונים ללימודים מקצועיים ואקדמיים הינם מראש בעלי זיקה חזקה יותר לתעסוקה
- עם זאת עדיין שיעורי התעסוקה של הגברים החרדיים בעלי השכלה אקדמית ומקצועית נמוכים יחסית (45%-50%). ביחס לגברים היהודים שאינם חרדים

ההסתברות לתעסוקה בקבוצת הבסיס לפי

השכלת הגבר

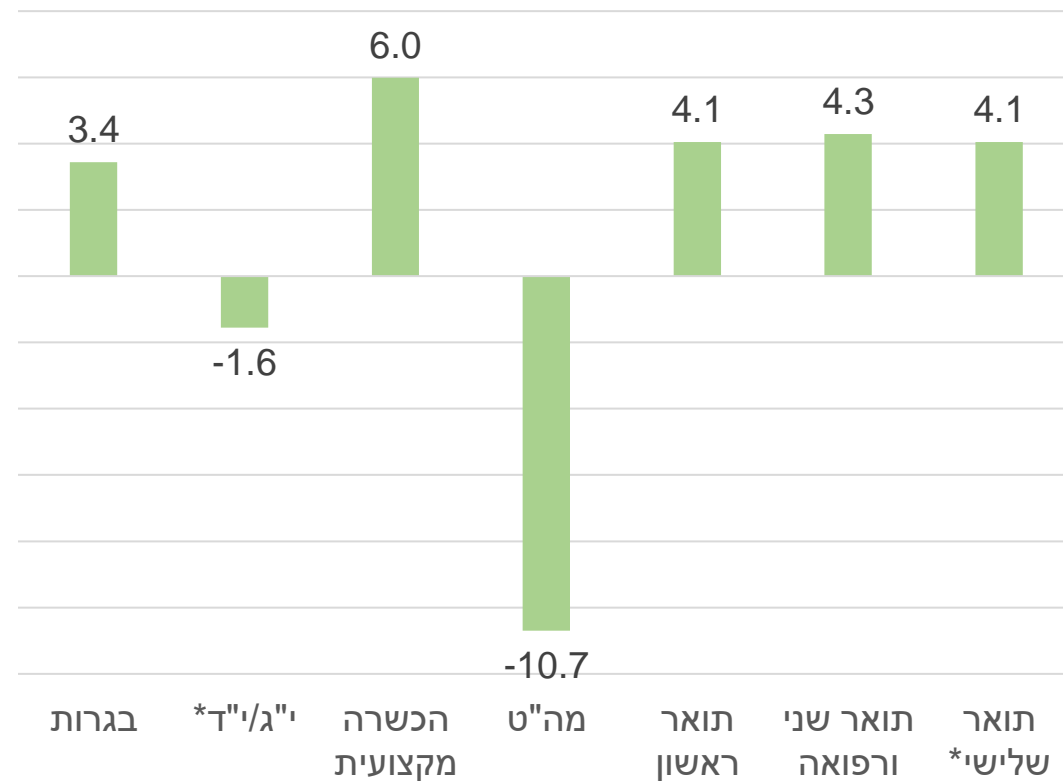
מקור: עיבוד נתונים מנהליים בחדר מחקר, ראש משק הבית בגילי 25-64

ממצאים - תעסוקת הגבר והשכלת אשתו

התוספת (בנקודות אחוז) להסתברות לתעסוקה בקבוצת הבסיס • ההסתברות לתעסוקה גבוהה יותר בקרב הגברים החרדים שנשותיהן עובר השכלת בת הזוג בעלות הכשרה מקצועית או תואר אקדמי

תוצאה מעניינת היא הקשר בין לימודי בת הזוג במה"ט לבין ההסתברות לתעסוקה של הגברים החרדים:

- מתאם שלילי מובהק בין תעסוקת הגבר לאישה בוגרת מה"ט
- ייתכן כי בוגרות מה"ט הן נשים שמרניות שלמדו בסמינר ולא המשיכו לתואר אקדמי, לכן אחוז הגברים הנשואים להן ועובדים- הוא נמוך
- המתאם השלילי נצפה בכל הפלגים החרדים, אך הוא גבוה ביותר אצל הליטאים, ונמוך יותר אצל החסידיים (-7.0%).

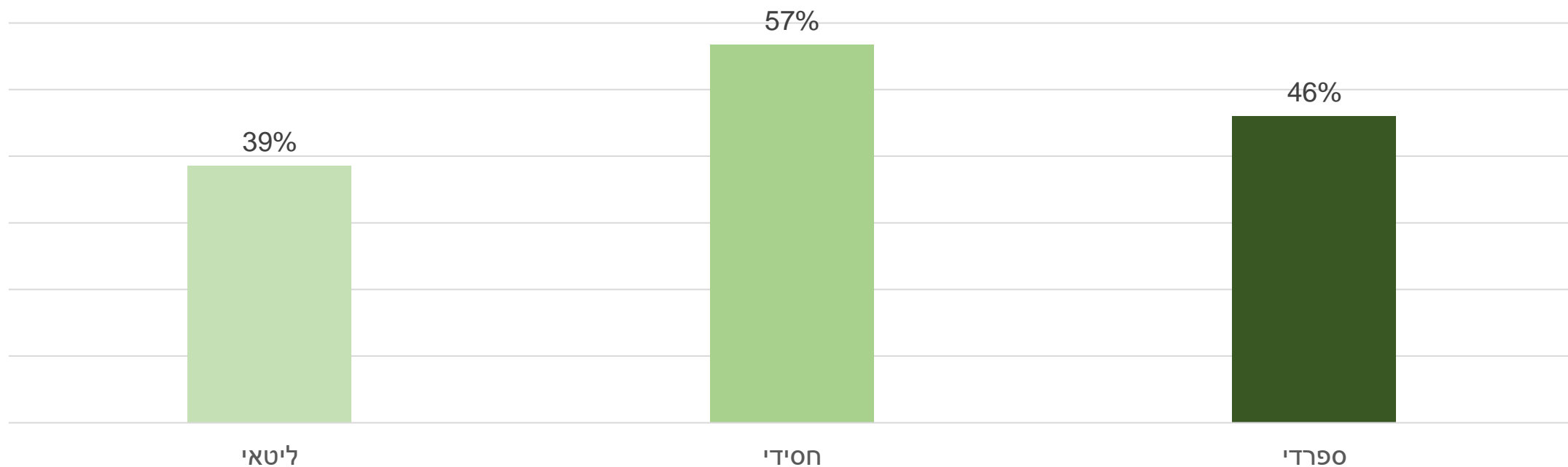

מקור: עיבוד נתונים מנהליים בחדר מחקר, ראש משק הבית בגילי 25-64 תוויות עם * - המקדם לא מובהק - אין הבדל ביחס לבסיס

ממצאים - תעסוקת הגבר ופלג חרדי

שיעור התעסוקה גבוה ביותר בקרב הגברים החסידיים, ונמוך ביותר בקרב הליטאים

הסתברות לתעסוקה בקבוצת הבסיס של כל פלג, 2021

הסתברות לתעסוקה ברמת משק הבית

$$P(empc_i = j)$$

$$= \beta_0 + \eta_1 Educf_i + \eta_2 Educm_i + \alpha AGE_i + \kappa_1 Kids0_6_i + \kappa_2 Kids7_9_i + \kappa_3 Kids10_17_i + \delta Dist_i + \psi Years_i + v_i$$

$-empc_i$ מצב התעסוקה המשפחתי

$$empc_i = \begin{cases} 1 & \text{Both unemployed} \\ 2 & \text{Only man employed} \\ 3 & \text{Only woman employed} \\ 4 & \text{Both employed} \end{cases}$$

• האינדקס i מייצג את משק הבית.

• באמצעות מקדמי הרגרסיה חישבנו הן את ההסתברויות למצבי התעסוקה המשפחתיים,

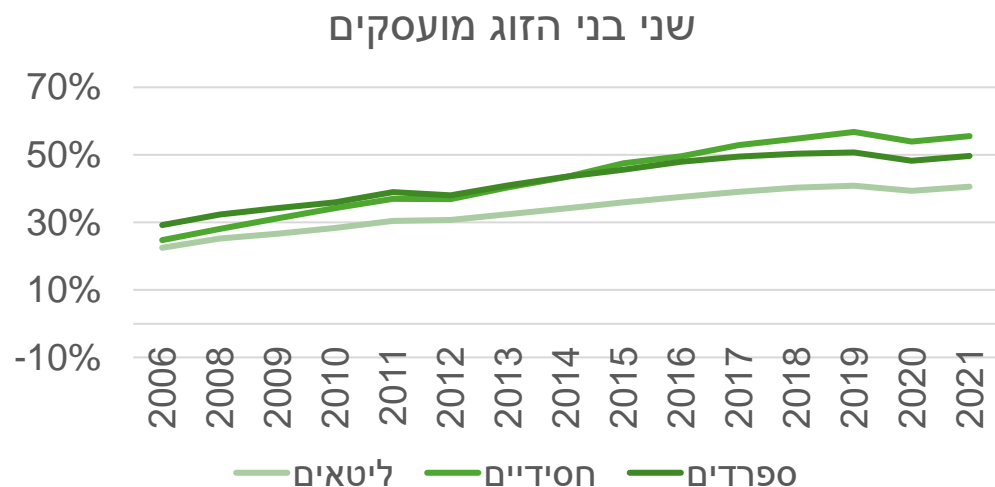
את יחסי הסיכויים בין החלופות בהן לפחות אחד מבני הזוג מועסק לבין חלופת הבסיס,

את יחס הסיכויים היחסיים כתוצאה משינויים במשתנים יחס הסיכוי הינו היחס בין ההסתברות לחלופה כלשהי לבין

חלופת הבסיס

ההסתברות להרכב תעסוקה משפחתי בקרב משקי בית חרדים

לפי פלג 2021-2006

מקור: עיבוד נתונים מנהליים בחדר מחקר, ראש משק הבית בגילי 25-64

- ב 2021-2008 חלה עלייה בשיעור משקי הבית בהם שני בני הזוג מועסקים בכלל החברה החרדית, כאשר החסידיים מובילים בשיעור העלייה לאורך כל התקופה
- בתחילת התקופה שיעור זה היה גבוה יותר בקרב הספרדים, במהלכה חלה עלייה משמעותית יותר בקרב משקי הבית החסידיים

- גודל המשפחה מתואם שלילית עם כלל מצבי התעסוקה המשפחתיים כאשר שיעור משקי הבית בהם שני בני הזוג מועסקים נמוך יותר בקרב משקי בית גדולים, בייחוד כאשר הילדים צעירים (בגילי 0-6), בייחוד בקרב משקי הבית הספרדים.

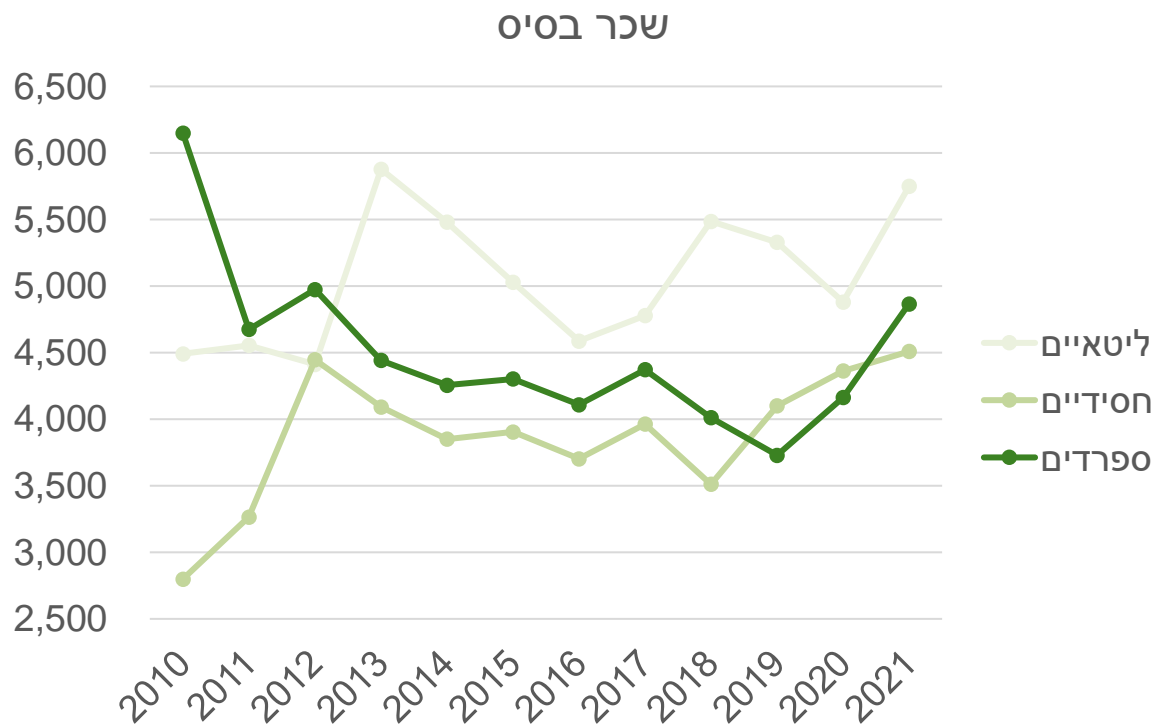
איכות התעסוקה של גברים חרדים

$$lwage_m = \beta_0 + \beta_1 experience_i + \eta educm_i + \delta Dist_i + \varepsilon_i$$

- איכות התעסוקה של גבר חרדי, כפי שמתבטאת בגובה השכר
- גרסיה ליניארית פשוטה על נתוני גברים נשואים
- השינוי היחסי בשכרו הריאלי החודשי (להלן "השכר") של הגבר מוסבר על ידי שנות הניסיון שצבר בשוק העבודה, השכלתו, ומחוז מגורים
- האמידה התבצעה בנפרד עבור כל זרם ועבור כל שנה
- $lwage_{mitk}$ מייצג את לוג השכר החודשי הריאלי

איכות התעסוקה של גברים חרדים - פלג חרדי ושנה

תחזית לשכר חודשי ריאלי, גברים חרדים*, לפי פלג ושנה

- במהלך העשור האחרון חלה עלייה בשכר הגברים הליטאיים והחסידיים
- בקרב הספרדים חלה ירידה במרבית העשור ועלייה בסופו

* בקבוצת הבסיס – גברים במחוז ירושלים, ללא תעודת בגרות

מקור: עיבוד נתונים מנהליים בחדר מחקר, ראש משק הבית בגילי 25-64

איכות התעסוקה של גברים חרדים-

ניסיון :

המתאם בין השכר לניסיון חזק בקרב הספרדים וחלש בקרב החסידיים, אך ההבדל בין הפלגים אינו משמעותי.
בשלושת הפלגים המתאם חלש יותר בקרב גברים בעלי ניסיון רב יותר בשוק העבודה.

השכלה:

שכרם של בוגרי מה"ט הליטאיים והספרדים גבוה בשיעור ניכר משכרם של חסרי התעודה, אך אין הבדל מובהק בקרב החסידיים.
גם השכלה אקדמית מתואמת עם שכר גבוה יותר בכל הפלגים.
היינו מצפים לעלייה במתאם בין ההשכלה לשכר בגלל אפקט מצטבר של ההשכלה על השכר בהשוואה לפרטים זהים ללא תעודה כלל. -היעדר מגמת עלייה במתאם בקרב בעלי תעודת בגרות ובעלי השכלה מקצועית מרמז על איכות תעסוקה נמוכה.

האם שילוב בשוק העבודה מביא גם לשילוב בחברה הישראלית?

סקר אוכלוסייה חרדית

34% חסידים, 32% ליטאים,
29% ספרדים ו 5% חב"ד

דגימה בתאריכים 22.8-3.9.2023.
400 סקרים טלפוניים, 743 סקרים
באינטרנט.
הניתוח מתייחס רק ל 932 חרדים
בגילאי 25-64, ונשואים (מעל 90%
מהחרדים בקבוצת גיל זו נשואים). גילם
הממוצע 37.2 (SD=9.96)

סקר ייעודי בקרב 1,143 חרדים,
שאלות לגבי תחושות זהות
ושייכות, ועמדות בנושאי חברה
השכלה ותעסוקה

מתאם חיובי בין תעסוקה להזדהות עם מדינת ישראל

חרדים עובדים מגדירים עצמם יותר ישראלים ($M=3.92$) מחרדים לא עובדים ($M=3.60$)

חרדים עובדים מרגישים במידה רבה יותר חלק ממדינת ישראל ואתגריה ($M=3.45$ לעומת $M=3.20$), ואלו שעובדים בסביבה חילונית במידה רבה מכל היתר ($M=3.76$)

חרדים עובדים מרגישים במידה רבה יותר גאווה בהצלחותיה של מדינת ישראל ($M=3.33$) לעומת לא עובדים ($M=3.11$), ואלו שעובדים בסביבה חילונית במידה רבה מכל היתר ($M=3.60$)

מכון אהרן
למדיניות כלכלית
ע"ש אהרן דוברת ז"ל

אוניברסיטת
רייכמן

מהם החסמים להשתלבותם של בני הזוג החרדים בתעסוקה איכותית?

בקרב נשים

1. **עבודה בחלקיות משרה** – גם בגלל משפחות ברוכות ילדים, מגביל את היכולת להשתלב בתפקידים איכותיים ולהתקדם בעבודה
2. **שלילת האקדמיה** – עקב הסתכלות שלילית קהילתית על לימודים באקדמיה ובפרט לנשים, כך שנשים מסתפקות בתעודות מקצועיות שאינן איכותיות ויוקרתיות כמו תעודה אקדמאית
3. **הכשרה חלקית** – הסמינרים לנשים הם מוסדות קטנים בהם איכות ההכשרה נמוכה במרבית המקצועות (אם כי יש שיפור ויוצאי דופן - למשל רו"ח)
4. **עבודה בשכר נמוך** – בגלל העדפת סביבת עבודה חרדית, או ענפי תעסוקה שבהם שכר נמוך (חינוך)

בקרב גברים

1. **העדר השכלה מספקת** – לימודים בישיבות, ללא השכלה תיכונית בסיסית, מקשה על השתתפות בהכשרות מקצועיות איכותיות ומקצועות איכותיים
2. **העדר מיומנויות יסוד הנדרשות לעולם העבודה** – כמו היעדר יכולת עמידה בלוח זמנים, קבלת מרות ויכולת עבודה בארגון היררכי
3. **כניסה לעבודה בגיל מאוחר** – ומבלי שצברו ניסיון תעסוקתי וותק
4. **קושי להשתתף בהכשרה מקצועית ארוכה ומשמעותית** – כניסה מאוחרת ללימודי מקצוע ולתעסוקה כשהם כבר בעלי משפחה וילדים מונעת את היכולת להשקיע בהכשרה לעיתים יקרה שבמהלכה לא מתפרנסים

תודה

hila.axelrad@runi.ac.il

052-3524746